

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vs dopis naj se pošilja uredništvu lista. Nežankirana pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. Lastnik konsorcijski list „Edinosti“. — Tisk tiskarne „Edinosti“, vpisane zadruga s omejenim poročstvom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto K 24.—
za pol leta „ 12.—
za tri mesece „ 6.—
za tedensko izdajo za celo leto 5-20
za pol leta 2-60

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglaš se računajo na milimetre v širini ene kolone
Cene: Oglaš trgovcev in obrtnikov mm po 10 vln
Osmrtice, zahvale, poslanice, oglaš denarnih zavodov mm po 20 vln
Oglaš v tekstu lista do pet vrst K 5—
vsaka nadaljna vrsta 2—

Mali oglaš po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev
Oglaš sprejema inšertni oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inšertni oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštnobranci rač. št. 841.652

Turško uradno poročilo o bojih v Črnem morju.

Odmor v ruski Poljski. — Ljuti boji v Galiciji. — Položaj na belgijskem bojišču. — Generalfeldmaršal von der Goltz odstopil?

Boji v Črnem morju.

CARIGRAD, 30. (Kor.) V včerajšnjem pomorskem boju v Črnem morju je bila potopljena tudi ruska torpedovka »Kubanec«.

CARIGRAD, 30. (Kor.) V »Agence Ottomane« priobčeno oficijozno poročilo opisuje pomorsko bitko tako-le:

Ko je čisto majhen del turškega brodograja 27. in 28. t. m. imel v Črnem morju vaje, je rusko brodograje, ki je najprej zasledovalo turško brodograje in preprečilo vaje, končno 29. t. m. začelo sovražnost, naskočivši turško brodograje.

Tekom boja, ki se je nato razvil, je turško brodograje potopilo polagala min »Prut«, ladjo s 5000 tonami, ki je imela na krovu 700 min.

Ena ruska torpedovka je bila močno poškodovana, ena premogovni parnik je bil zajet.

Torpedo, ki ga je lansirala turški rušilec torpedovk »Ghahret I. Milije«, je potopil rusko torpedovko »Kubanec«, ki je imela 1100 ton. Drug torpedo, ki ga je lansirala rušilec torpedovk »Muavaret I. Milije«, je poškodoval drugo rusko obalno stražno ladjo.

30 častnikov in 72 mornarjev, ki so pripadali potopljenim in uničenim ladjam, je rešilo turško brodograje in jih ujelo.

Cesarsko brodograje ni, hvala bogu, trpelo nikakršne škode.

Boj se nadaljuje še vedno ugodno za naše brodograje. Cesarska vlada bo brez dvoma s skrajno energijo protestirala proti temu činu sovražnosti, ki ga je lansirala rusko brodograje proti čisto majhnemu delu našega brodograja.

Ruski ujetniki v Kavaku.

CARIGRAD, 30. (Kor.) Ujete ruske častnike in mornarje so z zajetim ruskim premogovnim parnikom prepeljali zvečer v Kavak v zgornjem Bosporu.

Senzacija v Carigradu.

CARIGRAD, 30. (Kor.) Občinstvo je še le danes izvedelo za pomorsko bitko, ki se je vršila v Črnem morju, in je vest pobudila v mestu veliko senzacijo.

Egiptovski podkraji pri sultanu.

CARIGRAD, 30. (Kor.) Egiptovski ke-dive je prisostvoval povodom bejramskega prajnika v palači se vršči sprejemni ceremoniji, pri kateri se poljubila sultanu roka. Sultan ga je odlikoval s posebno ljubeznivostjo.

Ruski, francoski in angleški protest v Carigradu.

CARIGRAD, 30. (Kor.) Rusko, kakor tudi angleško in francosko veleposlaništvo niso povodom današnjega bejramskega praznika izvesila zastav, kakor običajno.

Prekinjenje diplomatskih zvez med Rusijo in Turčijo?

CARIGRAD, 30. (Kor.) Kakor se čuje, je zahteval ruski veleposlanik, da se svoje potne liste. Popoldne je imel pogovor z velikim vezirjem v njegovem poletnem stanovanju v Yeniköy. V slučaju prekinjenja turško-ruskih odnosov prevzame italijansko veleposlaništvo zastopstvo ruskih interesov. Eden ruski dragoman je že nameščen v italijanskem veleposlaništvu.

Položaj na severovzhodnem bojišču.

DUNAJ, 30. (Cenz.) Na Poljskem prodirajo močne ruske sile proti črti Sochaczew — Skierniewice — Rawa — Nowe Miasto — Radom. Včeraj se ni prišlo do spopadov.

Nasprotno pa so se ob dojnem Samu vršili hudi boji. Dva ruska vojna zbor sta jugovzhodno od Niskega pri Zarzecem in Klanovem prekoračila San. Naše čete so ju vrgle nazaj čez San. Zajeli smo mnogo ujetnikov.

Pri Jaroslavu je položaj neizpremenjen. Na našem južnem krilu pri Starem Samboru so bili zadnje dni ponovno odbiti ruski napadi. Nadvladujoče višine pri Stari soli in one zapadno od Starega Samborja se silekoplej v naši posesti. Rusi so imeli težke izgube.

Eden naših motornih topov je uničil v betonirani zgradbi se nahajajočo rusko skladišče, v katerem so bile velike množine artiljerijske municije.

Južno od Starega Samborja so bili predvčerajšnjim odbiti ruski, proti Turki napadli napadi, ki jim je pač namen, da bi obkolili naše južno krilo in ga upognili. Naše čete so prešle v protinapad in so večkrat osvojile višine južno Turz, kraja severovzhodno od Turke.

V tem boju se je posebno odlikovala naša črna vojska, ki je z neprimerno hrabrostjo naskočila sovražne položaje in zajela mnogo ujetnikov. Z močnimi silami poizkušena obkolitev našega južnega krila se mora torej smatrati zaenkrat za nesrečeno. — (»Tagespost«).

Namen ruskega vpada na Ogrsko.

STOCKHOLM, 30. (Cenz.) — V listu »Svenske Dagbladet« pripoveduje neki ruski častnik, da je 50.000 do 60.000 Rusov, ki so vdrli čez Karpaty na Ogrsko, imelo nalog in namen, osvoboditi Srbijo. Čez Karpaty so vdrl na petih mestih. Dobili da so izborne zemljevide od nekega ruskega konsorcija, ki je sklenil spomladati velik navidezen nakup gozdov. Presenetilo pa jih je, da so avstrijsko-ogrsko čete se zbrale tako hitro, kajti upali so, da bodo mogli zaposlovati v severnih Karpatih znatno sovražnikovo moč. V tem pa naj bi bilo nekaj armadnih zborov vdrl v Marmaros Sziget in hitelo potem od tamkaj naravnost proti Debreczinu in dalje proti jugu proti Srbiji. V Petrogradu da se je že razpravljalo, kako rusko ime naj bi se dalo Berlinu. Nekaj ruskih jezikovnih učenjakov da se je bavilo s tem, da so iskali ruskih imen za nemške, avstrijske in ogrske kraje. Čuli smo tudi — je dejal častnik — o spominskih kolajni z napisom: Vhod v Berlin 1914. — (»Tagespost«).

Z belgijskega bojišča.

Dunkirchen se pripravlja na oblego.

FRANKOBROD, o. M. 30. (Cenz.) Iz Pariza poročajo: »Frankfurter Zeitung«: Dunkirchen se pripravlja na oblego, vse nepotrebno prebivalstvo mora zapustiti mesto. Ko bi Nemci prodrli v bližino mesta, se takoj prodro obmorski nasipi in se poplavi vsa okolica. Suhega ostane le pas okrog mesta, širok tri kilometre. Kakor se misli, bi bilo potrebno daljše obleganje, preden bi Nemci mogli prodreti tu. V prebivalstvu je že večkrat nastala panika, n. primer tedaj, ko se je raznesla vest, da so Nemci vzeli Cassel. Takoj nato se je pričelo izseljevanje. Preko Dinkirchna je tudi že letelo več »golobov« in se je baje eden celo boril z nekim angleškim letalcem, ki je zbil »goloba« na tla.

Boji ob morju.

HAAG, 30. (Cenz.) Ker je topovsko streljanje ob belgijski obali prenehalo za kakih 36 ur, vsled česar so nekateri angleški listi že poročali, da so angleške ladje s svojim streljanjem porinile nemške čete za kakih 15 kilometrov v notranjost dežele, se je sedaj po brzjavah nizozemskih listov začel iznova boj med angleškimi in bojnimi ladjami in nemškimi obalnimi baterijami s podvojeno silo. S tem je povodanega veliko, ker so po dosedanjih poročilih angleških listov posamezne pred obalo operirajoče angleške bojne ladje izstrelile do 1400 strelcev in oddajale v posameznih bojnih prilikah po 16 strelcev v eni minuti. Po zadnjih brzjavah poročilih je bitka, ki jo označa tudi angleško poslaništvo v Haagu kot najlutejši boj vse vojne, mnogo hujša nego doslej.

Kakor piše »Daily Telegraph«, je boj v severni Belgiji obdržal svoj krvavi značaj. Gent je poln angleških in francoskih ranjenec, katere potem, kakor hitro dovoljuje to njihovo stanje, odpošiljajo kot vojne ujetnike v Nemčijo. Po »Daily Telegraphu« prihajajo neprenehoma nove nemške čete v severno Belgijo, kjer so vse ceste prenapolnjene z marširajočimi četami. Tudi zavezanci dobivajo z ozirom na svoje velike izgube neprenehoma ojačenja, ker glasom neke brzjavke o kakem odločilnem okretu bitke še ne more biti nikakega govora.

Reuterejev urad poroča, da so vstopile v bojno črto Nieuport-Dixmuiden indijske čete, ki so doslej bile v rezervi.

Dixmuiden v nemških rokah?

FRANKOBROD o. M., 30. (Cenz.) — »Nieuwe van den Dag« poroča iz Oluisa, da so Dixmuiden zavzeli Nemci. Ta vest doslej še ni potrjena.

Von der Goltz odstopil?

KODANJ, 30. (Cenz.) »Exchange Telegraph« poroča iz Rotterdam: Nemški namestnik v Belgiji, von der Goltz, je odstopil s svojega mesta. Kot vzrok se na-

vaja uradno, oslabljeno zdravje generala, pravi vzrok pa je dejstvo, da je bil preveč blag napram Belgijcem. »Leipziger N. N.« pripominjajo k tej vesti: Z nemške uradne strani ni vesti o tem, tako da ni mogoče reči, ali ta rotterdamška vest odgovarja resnici ali ne. Resnica pa je, da se je večkrat izreklo mnenje, da je generalni feldmaršal von der Goltz prepustljiv in preblag napram belgijskemu prebivalstvu. Predvsem je blago ravnanje z belgijskim županom, ki si je dovolil več nesramnosti proti Nemcem vzbujalo nezadovoljstvo.

Pogrom na Nemce v Moskvi.

FRANKOBROD, 30. (Kor.) »Frankfurter Zeitung« poroča iz Stockholma: Kakor poroča »Nowoje Vremja«, so se vršili v Moskvi natančno po londonskem zgledu izgrede proti Nemcem. Drhal je strgala najprej napise s hiš, razbila izložbena okna, razrezala električne napeljave in oropala v temi zaloge blaga. Posebno ste bili prizadeti trdki Einem in Mandels.

Boj med turškimi četami in nemškimi častniki.

PARIZ, 29. (Kor.) Kakor poroča »Matine«, se potrjuje vest, da je pri Drinopolju med vpornimi turškimi četami in njihovimi nemškimi častniki prišlo do prave bitke. — Wolffov urad pripominja: Po naših poizvedbah gre pri tej vesti le za običajno zavaralno vest »Matinov«.

Potopljena ruska križarka.

PETROGRAD, 31. (Kor.) Admiralski štab poroča sledeče podrobnosti o izgubi križarke »Zemčug« pri Penangu: 28. t. m. ob 5 zjutraj se je približala v temi križarka »Emdene«, ki si je nastavila četrti dimnik, stražni ladjilj. »Emdene« je zapeljala s polnim parom proti »Zemčugu«, začela streljati in izstrelila torpedo, ki je zadel »Zemčuga« blizu prednjega dela. »Zemčug« je odgovarjal s streljanjem, a v tem je »Emdene« izstrelila drug torpedo, ki je potopil »Zemčuga«. Od posadke se je potopilo 85 moških, 250 pa se jih je rešilo, med njimi jih je 112 ranjenih.

Odlikovanje. vit. Bilinskega.

DUNAJ, 31. (Kor.) Nadvojvoda Franc Salvator je skupnemu finančnemu ministru vit. Bilinskemu podelil častno znamenje rdečega križa II. razreda.

Kolera.

DUNAJ, 30. (Kor.) Zdravstveni oddelček ministrstva za notranje stvari poroča: Bakteriološko so bili ugotovljeni 4 slučaji na Dunaju, po eden slučaj v Badnu in Korneuburgu, 2 v Gradcu, 3 v Vošperku, po 4 na Kralji. Vinogradih in Jožefovu, po eden v Kromeržu, Mor. Belcerku, 4 v Opavi, dva v Bohuminu in 6 v Tesinu. Gre povsod za osebe došle s severnega bojišča. V Galiciji je bilo po poročilu od 30. t. m. vseh skupaj 38 slučajev.

Srbij v vzhodni Bosni.

»Südslavische Korrespondenz« dobiva iz Sarajeva sledeče poročilo: Zadnje dni meseca septembra so močnejši oddelki srbskih in črnogorskih čet vdrl čez Drino in črnogorsko bosensko mejo. Črnogorsko-srbske čete so v treh kolonah vdrl v Vzhodno Bosno. Olavna moč je pod poveljstvom bivšega vojnega ministra generala Miloša Božanovića vdrla v Bosno pri Mokri Gori in Uvcu ter je prodirala v smeri preko Višegrad in Rogatic proti Romaniji planini in cilj jej je bil Sarajevo. Severna kolona je vdrla v Bosno pri Rogatici in Bajni Bašti preko Srebrenice in je korakala v smeri proti Romaniji planini, dočim ste pa na jugu dve črnogorski brigadi pod poveljstvom brigadirjev Vukotića in Rajevića preko Foče skušali prodirati v isti smeri. Obramba proti srbskim in črnogorskim oddelkom, ki so brez boja vdrl čez bosensko mejo, se je izvedla v treh delih. Prva akcija se je pričela 1. oktobra proti obema v južnem delu Bosne korakajočima črnogorskim brigadama, ki ste bili v hudih dvodnevni bojih popolnoma pobiti in ste morali v paničnem begu, izgubivši ves svoj tren, mnogoštevilno lahko artiljerijo in mnogo ujetnikov, umekniti čez mejo.

Neposredno nato so naše čete udarile proti srbskim četam, ki so prodirale na severu, jih ustavile, pobile in jih preko Bajne bašte vrgle nazaj čez srbsko mejo. Pod generalom Milošem Božanovićem stoječe sovražne čete so se na pogorju

Romanje planine okopale v dobrih položajih ter namestile tamkaj močnejšo artiljerijo, da bi od tamkaj prodirle potem proti Sarajevu. Naše čete so prisilile tu srbsko glavno moč v boj. V dvadnevni bitki so bili Srbi popolnoma premagani, pri čemer je posebno enajsti srbski polk drugega poziva imel strahovite izgube in je bil cel bataljon tega polka ujet po naših polu-močnih četah. Le s hitrim begom, pri čemer so izgubili brzostrelne topove in tren, se je posrečilo uiti Srbom popolnoma obkoljenju in ujetju po naših izredno pogumno prodirajočih četah. Srbi so se začeli umikati preko Kute in so skušali zavzeti nove pozicije na Gosinem polju. Naše čete so ostale v slabem redu se umikajočim srbskočrnogorskim četam za petami, in so jih prisilile, da so ob novih velikih izgubah opustile svoje pozicije. General Božanović se je moral umekniti preko Višegrada.

Srbsko-črnogorske čete so bile porinjene čez Drino, s čimer je bila vzhodna stran Bosne očiščena sovražnikov. Večji del plava, ki so si ga sovražne čete osvojile, ko so prodirle v Bosno, jim je bil zopet odvzet. Srbi in Črnogorci so popolnoma ponesrečeni poizkus prodiranja proti bosenskem deželnemu glavnemu mestu plačali z velikanskimi izgubami ljudi in vojnega materiala. Število ujetnikov je tudi veliko.

Vojna in vojskovodje.

Od nekaj je igrala osebnost vojskovodje v vojni veliko vlogo in še danes je tako, akoravno se nam zdi, da je mehanika in matematika modernih bojev porinila pomen individualnosti popolnoma v ozadje. Imena današnjih vojskovodij pozna celi svet: Conrad-Hötzendorf, Moltkeja, Joffra, Nikolaja Nikolajeviča, Hindenburga, Radka Dimitrijeva in dr. Velike bitke imajo vedno tudi velike vojskovodje. Zgodovina nam kaže, da ima vsak vojskovodja svojo lastno strategijo, lastno umetnost vojevanja. Drugače je veleval Cezar, drugače Aleksander Veliki, Hanibal, Wallenstein, Friderik Veliki, Napoleon. Svojo posebno taktiko je imel tudi stari Moltke in pred desetimi leti je svet občudoval karakteristično strategijo japonskih generalov. Ne-le orožje, temveč tudi metoda in sistem odločajo bitke. Tudi v sedanjih vojni se kaže, kako velikanski vpliv imajo vojni principi poveljujočih generalov na izid velikanske evropske borbe. Poznamo jih, ki so bili poklicani, da si ovenčajo glavo z vencem zmagovalstva, toda videli bomo šele, kdo izmed njih bo izvoljen. Friderik Veliki je dejal, da odlikuje vojaškega genija ena lastnost: da misli neprestano in z vsoto intenzivnostjo svojega duha le na svojo nalogo, da s svojim poklicem takorekto zraste. O Moltkeju vemo, da je vse svoje življenje študiral zgodovino vojen, da je vedel za vsako važnejšo fazo velikih bojev svetovne zgodovine. Vojskovodja mora obvladati vse stroke svojega poklica z največjo popolnostjo, poznati mora natančno vse panoge armade, vedeti mora oceniti značaj, pomen, vpliv bojišča, število, duha, pripravljenost svojih čet, obvladati mora skratka komplicirani mehanizem moderne armade tako precizno in brezhibno, kakor godbenik svoj instrument. Na tem materialnem temelju šele deluje duh, se more pojaviti uspešno genij vojne umetnosti. Vsaka bitka zahteva individualne, samostojne rešitve. Rutina je le slab surrogat in vojskovodja, ki se vprašuje, kaj bi bil v konkretnem slučaju napravil Napoleon, ali kak drugi veliki vojskovodja zgodovine — je slab in ne bo nikdar imel velikih uspehov. Le general, katerega volja je nezlomna, katerega sodba je jasna in precizna in katerega odločitev je nagla in trdna, se izogiblje hibam in pogreškom. Nikjer se hibe tako strašno ne maščujejo, kakor v vojni; nikjer ni treba toliko resnice, kakor na polju smrti. Malodušnost in egoizem lahko umori cele armade, pahne cele države v propast. Morda se v sedanjih vojni pokaže še bolj nego kdaj prej, da je končna, definitivna zmaga bojujočih se držav odvisna nemalo od sposobnosti velikih generalov, kateri poveljujejo milijonskim armadam evropskih narodov.

Pri ranjenih Rusih.

Poznanjski »Postep« opisuje sliko iz avstrijskega lazareta v Galiciji, v katerem so po bitki pri Lvovu ležali tudi ranjeni Rusi. Med drugimi sta bila tudi dva kozaka. Ležala sta nepremično, ne da bi kaj govorila. Bila sta gotovo težko ranjena. Skušal sem razgovarjati se z njima, potem občinskega zdravnika, ki je dolgo hvel v Rusiji ter izvrstno govori ruski. Odprla sta oči, vzela papirsko (rusko cigareto), ki smo ji jima

nudili, zopet zaprla oči in nič govorila. V bolestem njunem čustvovanju se je izražal obup, ker sta se pustila ujeti.

Poleg kozakov so ležali ranjeni Avstrijci. Združile se jih bolečine tako, da so izgnila vsa neprijateljstva. Na sploh je ta vojna hladna in sovražstvo se poraja še le v bliki, ko vojak ubija, da ne bo ubit. Legenda, da so ruski vojaki slabo opremljeni, se pokaže neresnična. Videl sem v boju na tisoče zajetih ruskih vojakov, pak moram priznati, da so mi imponirali. Oblečeni niso bili le dobro, ampak tudi z nekim luksusom in eleganco. Pripovedovali so, da so imeli za čas vojne dovolj hrane in streljiva. Včasih, ali le redko so ostali brez kruha. Ruska uniforma je iz grobe suknja, barve jesenskega lista. Mesto plašča imajo narodno rusko »rubascho«. Ob boku imajo opasan daljši širok plašč z rdečimi naramnicami, na katerih je številka, potem ploščnato kapo, čevlje iz izredne kože, ki so, kakor se mi zdi, jako trajni. Lasje so jim navadno plavi, oči modre, a izraz lica dober in mil. Seveda je med njimi najrazličnejših tipov, najbolj nasprotnih si plemen, a tudi njihovi nazori o isti stvari se razlikujejo po njihovem pokolenju in veri.

Zgled:

»Ali ni med vami niti enega častnika?« sem vprašal ranjene.

Nekateri ranjenec kakor da je solnce razgelo in oživele. Dvignili so se, vprli na lakte in gledali, kakor kdo, ki je bil nenadno vzbujen iz spanja in ki se ne more osvestiti.

»Ne, častnikov ni med nami!«, je odgovoril vojak 53. polka. Nas pošiljajo naprej, sami pa se skrivajo za nami!«

Po tipu in govoru je izpoznavni, da je vojak, ki mi je odgovarjal — Žid. Govoril je hitro. Izgledal kakor da ni ranjen. Tovariš mu, ki je ležal poleg njega s povezano glavo, jako mišičav mladenič, pa je zablisal z očmi in rekel os nim glasom:

»To ni res. Naši častniki so izvrstni in se bijejo do vrhuna!«

»Ali vendar ni med nami nobenega ranjenega častnika?«, je odvrnil Žid.

»Zato, ker umirajo v vojni!« je odgovoril sosed razburjenim glasom.

»Laže, laže!« so kričali vsi, srdito zroč na Žida.

Kdo govori resnico? Večina odločuje.

Gospodarstvo.

Ustavitev izplačil za časa moratorija ni povod za otvoritev konkurza.

Najvišji sodni dvor je 22. t. m. izrekel razsodbo, ki je veljavna za trgovstvo za časa vojnih dogodkov. Neka protokolarina tvrdka je namreč 8. avgusta naznanila sodišču, da je ustavila izplačila, ker je nekaj upnikov izvršilo pri njej ru-bežen premoženje. Obenem pa je tvrdka v smislu konkurznega reda predložila seznam vseh svojih aktiv in pasiv in je tudi ponudila, da dá sodišču na razpolago svoje trgovske knjige. Nato je sodišče odredilo otvoritev trgovskega konkurza nad imetjem lastnice tvrdke. Le-ta je vložila proti tej odločitvi utok, s katerim je ponudila, da je bila sicer prisiljena ustaviti izplačila zaradi proti njej izvršenih eksekucij, da pa ni preobdružena in bi se konkurz ne bil smel otvoriti, ker nemogućnost izplačil ni nastopila zaradi preobdružitve, temveč edino le zaradi vojnih dogodkov. Dunajsko višje deželno sodišče ni ugodilo temu rekurzu. Nasprotno pa je najvišji sodni dvor ugodil revizijskemu rekurzu tvrdke in naložil konkurznemu sodišču, naj nemudoma razveljavi konkurz. V utemeljitvi je rečeno: S cesarskimi naredbami odredeni moratoriji dovoljujejo dolžnikom zasebnopravnih terjatev odgoditev, torej plačilni rok brez privoljenja, da, celo proti volji njih upnikov. Izhaja že iz pojma odgoditve, da ni mogoče govoriti o ustavitvi izplačil, ki bi mogla dati povod za otvoritev konkurza, kjer dolžnik ne izpolnjuje svojih odgodenih obveznosti. Ustavitev plačil v smislu konkurznega reda predpostavlja, da je dolžnik prenehal izpolnjevati svoje zapadle obveznosti zaradi plačilne nemogućnosti, torej zato, ker mu manjkajo za to pripravljena sredstva. O ustavitvi izplačil ne more biti govora, če so dolžnika obsezujoče, četudi morda važne in zapadle obveznosti zaradi moratorija odgodene. Ako naj bi se torej tudi moralo priznati, da bi po lastniku protokolarine tvrdke pri sodišču izročena naznanitev ustavitve izplačil v normalnih razmerah zadostovala za otvoritev trgovskega konkurza, je ta naznanitev v danih razmerah zaradi veljavnosti moratorijske naredbe popolnoma brezvplivna in ne more povzročiti konkurza. Nedostaja torej zahtevka § 198. konkurznega reda, namreč zahtevka prave ustavitve izplačil.

Sličice iz vojne.

Na poročnikovem hrbtu. »Pester Lloyd« pripoveduje sledečo dogodbo, ki se prav lepo čita, dasiravno se je dogodila najbrž le v živi domišljiji poročevalca omenjenega lista, ki pravi: Imel sem opravke zunaj v Kelenfeldu in sem stal po končanem opravilu popoldne na kolodvoru ter sem videl, kako je ravno dospel na postajo vlak z ranjenci. Nekaj težko ranjenih so prepeljali v bližnji lazaret. Transport ranjencev se je vršil nekoliko počasi. Nadzoroval je vse delo neki hnovedski poročnik, ki je z največjo skrbnostjo in ljubeznijo, ki je skrbela za vse, vodil prevoz ranjencev. Med ranjenci je bil tudi neki pešec. Strel ga je zadel v nogo in ker še ni prišel na vrsto, a stati pa tudi ni mogel več, se je opotekel. Toda že ga je prejel poročnik:

— Kaj ti je?

— Gospod poročnik, pokorno javljam, ne morem več stati.

— Tako? Potem se mi vsedi na hrbet.

Pešec je začuden pogledal gospoda poročnika, in ni mu hotelo v glavo, kar je rekel poročnik, odprl je usta, kakor bi nekaj hotel reči, a vendar ni rekel nič, temveč je samo odkimal z glavo.

— Povej mi, ti tepec, — je rekel poročnik osorno, — kaj bi storil ti, ko bi videl v boju, da me je zadel kroglica in sem padel?

— Nesel bi gospoda poročnika iz boja.

— Dobro. Prav zato se mi pa tudi vsedi na hrbet, pa čedno in drži se dobro. Hitro, hitro, nimam časa.

Povelje je povelje. Ves nesrečen, da mora storiti nekaj, kar se mu nikakor ne zdi prav, je zlezal ranjenec poročniku na hrbet. Veselo se smeječ je častnik ponel svojega obstreljenega pešca v lazaret.

Petero sinov junaka od Custozze. Na Dunaju živi uradnikova vdova Wast, ki ima petero sinov, ki so se vsi posvetili vojaštvu. Ljubezen do tega poklica jim je vcepil njihov oče, mestni uradnik Fran Wast, ki se je v italijanski vojni tako hrabro boril, da je bil odlikovan s srebrno svetinjo za hrabrost prvega reda. Najstarejša sinova Avgust in Fran sta padla na severnem bojišču. Prvi je bil stotnik 2. domobranskega pešpolka v Lincu in je padel pri Lvonu, drugi pa nadporočnik 14. domobranskega pešpolka v Brnu, kjer je bil zapovednik pionirskega oddelka. Njegova usoda je tem tragičnejša, ker je pred vojno ponesrečil, padši s konja, pak je moral ostati v posadki, dokler ni ozdravil. Padel je na čelu svojih pionirjev pri Zamošču. Tretji brat Rudolf je poročnik pri trdnjavnem topništvu in je pridodeljen našim motornim topovom v Belgiji. Svoji materi je naznanil, da je odlikovan z železnim križem za hrabrost, ki mu ga je obesil sam šef generalnega štaba, grof Moltke. Četrty brat Emil je mašinist pri vojni mornarici, a peti, 17-letni Oton, je absolviraj realno ter se prijavil kot dobrovoljec ter se sedaj z drugimi dobrovoljci vežba na Dunaju.

Rane v sedanjih vojni. O vrsti ran, ki jih imajo z bojišča došli ranjenci, se je izrazil odlični dunajski kirurg sledeče: Karakteristično je za sedanjno vojno, da so se težke rane od artiljerijskega ognja v primeri s prejšnjimi vojnami bistveno zelo pomnožile, kar je razlagati tako, da se artiljerijsko orožje sedaj veliko bolj vporablja kakor v prejšnjih vojnah. Dočim je bilo še v rusko-japonski vojni ranjenih od artiljerije samo 10%, od strelav pehote pa 90%, se je to razmerje sedaj znatno izpremenilo. Odtod tudi lažje inficiranje ran, kar se, kakor znano, pri ranah potom puškinih krogelj zgodi težje. Tudi število ran na glavi je naraslo. Sicer pa se oblike ran v bistvu čisto nič ne razlikujejo od ran v prejšnjih vojnah, kjer so tudi vporabljali sedanje orožje. Rane se sedaj zdravijo predvsem antiseptično in ta metoda dosega naravnost kolosalne uspehe. Sedanja svetovna vojna je torej prva vojna, ki občuti dobrote antiseptičnega postopanja v polni meri.

Poizkušen beg ruskega oficirja na Ogrskem. »Pesti Hirlap« poroča: V Varoszlouh, v gradu grofa Battyanyja, je interniranih okoli 140 ruskih vojni vjetnikov. Pred kratkim je vzbudilo dejstvo, da je pobežal od tamkaj neki ruski artiljerijski stotnik s svojim slugo, veliko senzacijo. Vsa okolica je bila preiskana. Brzojavna in telefonska sporočila so šla na vse strani, toda za begunca ni bilo najti nobenega sledu. Konečno so našli sled neki potujoči cigani. Med občinama Hald in Hozupersteg se nahajajo gozdovi, kjer tabore cigani v šatorih. V soboto ponoči sta prišla k ciganskim šotorom dva vojaka v raztrgani obleki in sta v slabi nemščini prosila za prenočišče. Cigani so takoj spoznali, da sta oba vojaka Rusa. Bila sta begunca, ki so ju toliko iskali. Cigani so dali obema vojakoma toplih pijač in jima tudi pripravili prenočišče. Med tem pa je neki cigan obvestil orožniško postajo v Sarvarju, ki je takoj odpeljala begunca v Sarvar. Na vprašanje sodnika je artiljerijski stotnik izjavil, da je sodnik v nekem sibirskem mestu in da že štiri mesece, odkar je šel k vojakom, ni ničesar slišal o svoji ženi in štirih malih otrokih. Kopnenje po rodbini ga je privedlo do tega, da je pobežal. Hotel je proti vzhodu, v nadi, da pride tekom dveh dni do ruskih čet, ki se bojujejo na ogrskem ozemlju. Čez dan se je skrivaj v gozdovih, ponoči pa si je iskal hrano. Tako sta živela oba Rusa 10 dni. Trpela sta tako zelo, da sta se hotela zgledati že pri prvem županu, ko sta k sreči našli na cigane. Begunca sta bila zopet odvedena v grad, kjer sta se nahajala poprej.

Razne politične vesti.

Grška in albansko vprašanje. Svoje postopanje napram epirotskemu vprašanju obrazlojuje grška vlada tako-le:

Vzlic žrtvam, doprinešenim v epirotski vojni v krvi in denarju, je želja prebivalstva severnega Epira in Grške, da se pokori sklepom vlasti, dovela do izpraznitve tistega dela Epira, ki je bil na konferenci poslaničkov priznan albanski državi. Dogovor, pozneje sklenjen v Krfu med epirotskimi delegati in zastopniki vlasti, je podal prebivalcem severnega Epira etniških in verskih garancij, da bodo mogli pod novim režimom mirno živeti.

Na nesrečo pa so iznenada nastopivši dogodki onemogočili vzpostaviti redu in varnosti, teh neizogibnih predpogojev blaginje itak že tako hudo izkušenega prebivalstva.

V teh krajih prevladujoča in naraščajoča nesigurnost, hudi napadi albanskih band proti prebivalcem avtonomnega Epira in krvavi boji so bili posledice, ki niso dopuščale, da bi prebivalstvo prišlo do mirnega življenja in se je vzdrževali skozi mesece v stanju večnega strahu, dočim so na drugi strani številni muzejski prebivalci teh krajev zapustili dom in ognjišče ter pobežali v Valono.

Opetovano so se vlasti obrnile do grške vlade z zahtevo, naj vpliva na Zagradihosa, da se izseljencem zagotovi povratek. Mala sredstva pa, s katerimi je razpolagala provizorična vlada, jej niso dovolila, da bi vzela nase odgovornost, da bi privolila v povratek omenjenih beguncev ter da bi mogla zagotoviti red, varnost in blaginjo na ozemlju, ki je je upravljala.

Ob takih okoliščinah in spričo iz njih nastajajoče in napredujoče anarhije se je odločila grška vlada, sledeč čustvom človečnosti in vstrezajoč prošnji krščanskega in muzejskega prebivalstva v Epiru, ki so opetovano zaprosili grško vlado, naj prevzame odgovornost za red in varnost v deželi, odposlata svoje čete v okraja Argyrocastro in Premeti v svrhu, da zagotove tam mir in omogočijo pobežlemu prebivalstvu povratek, zajamčijo vsem Epirotom brez razlike vere življenje in lastnino ter da v zaščito kraljevske zagotove red, neizogibno potreben za njega varnost.

Potreba takega postopanja se kaže tem nujnejša, ker se bliža čas setve in se mora dati rodbinam izseljencev prilika, da se povrnejo o pravem času in da izvrše setev.

Odločivši se za te odredbe, ki so zgolj provizoričnega značaja, je Grška trdne volje, ravnati se strogo po sklepih vlasti, katerim je pristopila z noto od 21. februarja 1914, kakor je že podala vlastim izjavo v tem smislu.

Nemci o Sienkiewicz. V zadnjih časih se je v nemškem časopisu vnela precej živahna razprava o velikem poljskem pisatelju Henrik Sienkiewicz. Nekateri ga smatrajo za prijatelja Avstrije in Nemčije, drugi pa zopet za nasprotnika.

Je strani se nočemo vmešavati v to polemiko, kajti za nas je Henrik Sienkiewicz edino le poljski pesnik in nič drugega, mož, ki je v svojih delih vedno kazal, da ljubi iz vse svoje duše svojo nesrečno poljsko domovino in jej gotovo želi edino le najboljšo.

Cirilica izključena tudi v Dalmaciji. Uradni list dalmatinske vlade javlja, da so v zadnji seji deželnega šolskega sveta razpravljali o učenju cirilice in latinice v ljudskih, meščanskih in srednjih šolah in učiteljskih ter da je bilo sklenjeno, da se ima odslej v ljudskih in meščanskih šolah po Dalmaciji poučevati samo v latinici, a da se otrokom grško-iztočne vere omogoči naučiti se cirilice.

Ameriške Zjedinjene države in vojna. Iz Bostona javljajo: Takoj po začetku vojne so Zjedinjene države severne Amerike proglasile svojo nevtralnost, ali že v prvih tednih se je dogodilo marsikaj, kar je bilo v povod, da so Zjedinjene države vnovič naglašale svojo nevtralnost.

Najzanimivejši problem nevtralitete je bil brozavni promet brez žice postaj Tuckerton in Sayvilla z Nemčijo, ker je bila ameriška vlada odredila, da morajo biti vse brozavke cenzurirane, kar je prišlo Nemčiji v prilog, ker se je trdilo, da nemški veleposlanik v New-Yorku ne dobiva objav iz Evrope, marveč da si jih izmišlja v samem New-Yorku, a mu je ameriški cenzor preprečil, da so ta poročila res došla iz Evrope. Anglija se malo meni za nevtralnost Amerike in je večkrat poskušala, da bi kršila to nevtralnost. Tako so n. pr. angleške vojne ladje v samem New-Yorku s pomočjo brozavja brez žice naročale ogled in živež ter so se stvari celo nakladale v pristanišču samem in v notranjem pasu 3 morskimi milj. Nadalje je Anglija poslala v New-Yorko pristanišče potniške parnike, ki pa so bili dobro oboroženi z različnimi topovi. — Ker je radi tega ameriška vlada protestirala, Anglija pa ni hotela vzeti svojemu brozavju orožne zaščite, so našli izhoda v tem, da so ob uhođu v luko te topove spravljali pod krov.

Kar se tiče razpoloženja ameriškega naroda, je bilo na začetku vojne res mnogo simpatij za Anglijo, ali kmalu je nastal preobrat, ker je Japonska stopila v akcijo. V glavnem se more reči, da je stališče Amerikanov v tej vojni stališče previdnosti ter da se toliko vlada kolikor javno mnenje izogibljeta činov in izjav simpatij bilo za katerokoli vojno stranko, ki bi ogroževala nevtralnost Zjedinjenih držav.

Mir na Bavarskem ogrožen. Ob napovedi vojne v državnem zboru je cesar Viljem izdal geslo: »Ne poznam strank!« Ni več poudarjen strank, ni več strankarskih bojev; tu je sedaj samo edinstven nemški narod, ki se mora na toliko strani boriti za svojo ekzistenco.

To geslo so sprejele vse nemške stranke, včevši tudi socialno demokracijo. Bilo je nekoliko dopolnilnih volitev in stranke so brez nikakega dogovora odnehale od nasprotnih kandidatur ter so vse spoštovale dosedanje strankarske posesti.

Nekoliko disonance v to slovo je prišlo povodom nedavnega zasedanja pruskega deželnega zbora. Socialisti so stavili predlog, naj se že enkrat tudi za deželni zbor uvede splošna volilna pravica namesto dosedanjega kurialnega sistema. Tedaj so socialisti ob vsiliku cesarja obsedeli, a pri glasovanju o predloženih načrtih so odšli iz zbornice. To je posl. Liebknecht v »Berliner Tageblattu« izrecno naglašal.

Te dni pa je isti list prinesel iz Monakevega vest, da je predsedništvo socialno demokratske frakcije v bavarski zbornici izdalo proglas, v katerem protestuje proti vladnemu sklepu, da se občinske volitve ne odlože. Proglas pravi, da po tej vladni odredbi ostanejo boritelji za domovino brezpravnici za nadaljnjih pet let. Najhuje da bodo s tem zadeti socialisti, ker oni dajejo razmeroma največ vojni obvezancev. In ker obstoji proporcionalna volilna pravica, so kompromisi nemogoči.

Enako govori tudi odbor ujedinenih liberalnih frakcij. Vojno stanje je suspendiralo vse ustavne garancije in s tem tudi svobodo volitev in volilnih priprav. Izvajanje volitev v tem času da pomenja kratenje političnih pravic ravno tistim državljanom, ki na bojišču žrtvujejo svoje življenje za domovino. Razum tega bo volilna borba ogrožala slovo naroda, ki jo v drugih državah tako skrbno varujejo.

Panamariška unija in mir. Balkanski diplomatični zastopniki Zjedinjenih držav severne Amerike so objavili srbskemu ministrskemu predsedniku in ministru za zunanje stvari, Pašiću, da je imel odbor panamariške unije dne 13. oktobra sejo, v kateri je bila sprejeta sledeča resolucija:

Navzoči obžalujejo strašno borbo, ki beani po Evropi in ki grozi s pogubo industrijalnim in trgovskim interesom človeštva. Panamariška unija je sklenila zato, da vojujočim vlastim izrazi željo po miru.

Ministrski predsednik Pašić je odgovoril: Srbska vlada je jako hvaležna in se nadaže iskreno, da pride skoro do mira, ki ga želi resolucija.

Domače vesti.

Nadomestek za kitajski čaj. Kitajski čaj prihaja v Evropo preko Rusije in Anglije. Ker sta sedaj ti dve državi zaprti za našo trgovino, se bodo naše zaloge kitajskega čaja kmalo zmanjšale in izpraznile. Čaj bo zato vedno dražji. To pa ni nobena nesreča, ker moramo tako iz zdravstvenega kakor tudi iz gospodarskega ozira le pozdravljati, ako se pije kitajskega čaja med našim ljudstvom kolikor najbolj omeji. Kitajski čaj ni ne zdrav (zlasti ako se pije z žganimi pijačami) ne redilen. Zato kar proč z njim! Ker se pa lahna topla pijača zlasti ob mrzlem letnem času zelo prišteje zdravim in bolnim, naj se namesto kitajskega čaja pije lipov čaj. Ta čaj je zdrav, zelo milega, prijetnega okusa in — ako je bil pravilno spravljen — tako finega duha, da se navaden kitajski čaj, kakor se dobiva po trgovinah, z njim niti primerjati ne da. Lipov čaj ugodno upliva na živce in na prebavila; sladkorja zahteva zelo malo. Kdor hoče, mu lahko primeša par žlic vina. Kdor parkrat pije lipov čaj, ne bo več maral slabega in nezdravega kitajskega. Poskusite! Kdor pa na vsak način hoče tudi pijačo, si lahko naroči čaj »matto«, ki raste v Argentini in Paragvaju (rastlina se imenuje »Yerba« — lex paraguayensis). Ta čaj uvaža zlasti »Deutsche Matte-Industrie« družba z o. j. v Köstritzu na Turinškem. Tu čaju odtegnemo nekaj eteričnih olj, ki niso pogodu evropskemu okusu. Tako izboljšani čaj je baje jako okusen in tudi poceni. Prodaja se pod imenom »Rio Matte«. Morda ga je dobiti že tudi v naših trgovinah.

Bravo in triser za daro
And. Rojko, Trst
Via Acquedotto 26.
Pripravlja se gospodam in deblom in higijensko postrežbo.
Dajem se pripraviti na moderno friziranje, glavarstvo, barvanje l. t. d.
Vankovrstna luma dala se trirajujo dobro in točno.

Odprla se je nova
kavarna „TERGESTE“
Trst, ulica degli Artisti št. 1

Na razpolago so časniki in ilustracije vseh vrst. — Za dobre pijače in točno postrežbo jamči
MATEJ STOPAR, lastnik.

MALI OGLASI

se računajo po 4 stot. besedo. Mestno tiskano besedo se računajo enkrat več. — Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.

Jabolka od 5 kg naprej po 12 do 14 vln. kg razpošilja po povzetju A. OSET, pos. »Silva vrelca« pošta Guštanj, Koroško. 1143

Dve stanovanji nanovo urejeni, eno 5 sob, druga 4, sobe, oddati se takoj v ulici Chiozza št. 41. 1131

Odda se v podnajem, zaradi premeščenja veliko stanovanje v prvem nadstropju, v sredini mesta in proda se tudi vse pohištvo. Stanovanje ima 8 sob, sobico in kuhinjo; dve sobi s prostim uhom, sta oddani za pisarno in 5 sobilanih sob je oddanih stalnim najemnikom. Pogodba veljavna še dve leti. Letna najemnina kron 2500. Naslov pove Ins. odd. Edinosti pod št. 4010

Nova prodajalna izdelanih oblek »Alia« ulica Nuova 49. Velika izbira perila za moške in ženske. Obleke za otroke, klobuki in kape kakor tudi potrebščine za novorojenčke. — Cene zmerno. Postrežba točna. 1125

Oglase, poslana, osmrtnice in vsa naznana je pošiljati »Insatratnemu oddelku« »Edinosti«, Trst, ulica Sv. Frančiška št. 20.

SLAVIJA
Vzajemna zavarovalna banka v Pragi
Rezervni fond K 62.422.101-92.
Izplačane odškodnine in kapitalja K 129.945.304-13.
Divid. se je dostaj izpl. 2.996.796-26.
Po velikosti druga vzajemna zavarov. na sv. države z vsesokoli alov. narodno upravo.
Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejih kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, kakor nobena druga zavarovalnica.
Zlasti je ugodno zavar. na doživetje in smrt z manjšajočimi se vplačili.
Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.
Zavaruje tudi proti vlomom.
Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občno-koristne namene.
Glavni zastopnik v Trstu
V. CEGMAR, ulica Caserma 12,
TELEFON št. 21-47.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica

Denarnega prometa koncem leta 1913 . . . K 700.000.000
Vlog 43.500.000
Rezervnega zaklada 1.330.000
Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo
e. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljana lično

domače hranilnike.

CENTRALA v PRAGI
Ustanovljena 1. 1888
30 podružnic
17 ekspozitur
Dobitna glavnica
K 80.000.000
Rezervni in varnostni
zaklad:
K 25.000.000

Živnostenska banka podružnica v Trstu
GRADEŽ otvorjena v početju ekspoziture redno poslovanje **OPATIJA**
Izvršuje vse bančne in menjalnične posle.
TELEFON: 2157 — 1078. **Borzna naročila.** TELEFON: 2157 — 1078.

5 %
VLOGE
NA KNJIŽICE
Rentni davek plačuje banka iz svojega.
Poležita izplačila in naplaga.